

EUWT TATRY – Fakt dokonany!

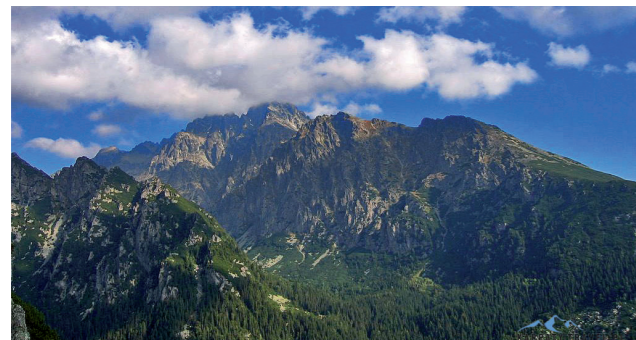
Z Agnieszką Pyzowską – Dyrektorem pierwszego w Polsce, utworzonego przez euro-region Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY – rozmawia Jacek Broszkiewicz

14 sierpnia 2013 r. w Nowym Targu podpisano Konwencję o utworzeniu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TATRY, a następnie w Kieżmarku odbyło się pierwsze posiedzenie Zgromadzenia Ugrupowania, podczas którego dokonano wyboru Przewodniczącego Zgromadzenia, Dyrektora i członków Rady Nadzorczej. Wybrano Panią na dyrektora Ugrupowania...

-To dla mnie wielkie wyróżnienie, że obdarzono mnie tak dużym zaufaniem, ale też wielkie wyzwanie. Mam świadomość odpowiedzialności, jaka jest przede mną. Mam też świadomość ogromu pracy, jaka czeka nas w najbliższych miesiącach. Utworzenie EUWT TATRY to wielki sukces, który dziś świętujemy. Jednak teraz czeka nas przede wszystkim organiczna praca, dlatego w najbliższym czasie nie można spodziewać się spektakularnych działań Ugrupowania. Od początku brałam udział w pracach nad utworzeniem Ugrupowania, gdyż byłam koordynatorem projektu sieciowego pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej* współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK 2014-2020. Miałam zatem doskonałą okazję zdobyć wiedzę na ten temat oraz uczestniczyć w trudnych dyskusjach i ustaleniach dotyczących powołania Ugrupowania. Mam nadzieję, że to zapracuje. Wiem, że w tym zadaniu mogę liczyć na wsparcie ze strony pana Dyrektora Antoniego Nowaka, moich koleżanek i kolegów z biura Związku Euroregion „Tatry” oraz członków Rady. Będzie to naprawdę niezbędne, ponieważ czeka nas pracowity okres. Ustalenia zawarte w Konwencji i Statucie EUWT TATRY wyznaczają dla Ugrupowania przejrzyste i precyzyjne ramy funkcjonowania, jednak aby organizacja mogła w pełni skutecznie działać konieczny jest jeszcze wykwalifikowany personel i zapewnienie stabilnego źródła finansowania. EUWT TATRY powstało w specyficznym momencie – niedługo zostaną przyjęte rozporządzenia dotyczące nowej perspektywy, trwają prace grupy roboczej ds. nowego programu współpracy transgranicznej PL-SK 2014-2020, toczy się dyskusja o sposobie realizacji funduszu mikroprojektów. Praca i trud, jakie włożyliśmy w ciągu ostatnich 4 lat w przygotowanie EUWT TATRY muszą przynieść spodziewane rezultaty.

- Jakie zatem najważniejsze działania czekają EUWT TATRY w najbliższej przyszłości?

- Te najważniejsze zadania są precyzyjnie określone. W najbliższym czasie musimy zakończyć formalności związane z rejestracją EUWT TATRY w rejestrze prowadzonym przez polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz publikacją informacji o utworzeniu Ugrupowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Jest to już ostatnia czynność w tym procesie, jednak niezbędna do uzyskania osobowości prawnej. Utworzyliśmy EUWT, kończymy zatem nasz projekt sieciowy *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania*

Słowackie Tatry Wysokie

wania Współpracy Terytorialnej. W dniu 25 września 2013 r. odbędzie się konferencja, podczas której zainaugurujemy działalność EUWT i podsumujemy realizację projektu.

Czeka nas budowanie struktur organizacyjnych, materialnych i personalnych EUWT TATRY. Rozpoczęliśmy już także prace nad opracowaniem wspólnej transgranicznej strategii działania EUWT TATRY na lata 2014-2020. Będzie ona narzędziem do sprawnego funkcjonowania i skutecznej realizacji współpracy transgranicznej na polsko-słowackim pograniczu. Określi strategiczne kierunki działania, cele i zadania, które będą realizowane w ramach EUWT TATRY. Pozwoli przygotować wspólne strategiczne projekty do nowego programu współpracy transgranicznej PL-SK 2014-2020.

Najistotniejszym jednak zadaniem i wyzwaniem są nasze starania o udział EUWT TATRY w zarządzaniu Funduszem Mikroprojektów w nowym programie współpracy transgranicznej PL-SK 2014-2020 w ramach samodzielnego projektu parasolowego. Władze Euroregionu „Tatry” zabiegają o to od dłuższego czasu na spotkaniach, konferencjach, w pracach grupy roboczej. Choć wydawałoby się, że wszystkie argumenty prawne, przepisy rozporządzeń ws. EUWT i programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz doświadczenie Związku Euroregion „Tatry” są po naszej stronie, a takie rozwiązanie jako innowacyjne powinno budzić entuzjazm, spotykamy się z dużą ostrożnością i rezerwą do naszej propozycji ze strony decydentów w Polsce, a w szczególności na Słowacji. Oczywiście zdajemy sobie sprawę z tego, że wynika to przede wszystkim z obawy przed koniecznością podzielenia się kompetencjami w zakresie zarządzania mikroprojektami, bo po stronie słowackiej nigdy nie realizowały tego Euroregiony, tylko Wyższe Jednostki Terytorialne, w przeciwieństwie do strony polskiej, gdzie Euroregiony od wielu lat odpowiadają za mikroprojekty. EUWT jest najlepszym narzędziem do realizacji projektów i udziału w zarządzaniu programem i przede wszystkim w tym celu zostało wprowadzone przez Parlament Europejski i Radę. Jako tzw. „jedyny beneficjent” może samodzielnie realizować projekt parasolowy w zakresie wdrażania mikroprojektów, ponieważ spełnia równocześnie 4 kryteria transgranicznej współpracy: wspólne przygotowanie projektu, wspólna realizacja, wspólne finansowanie oraz wspólny personel.

- A jakie są obawy?

Podczas prac nad utworzeniem EUWT polsko-słowacka Komisja borykała się z brakiem polskich wzorców, doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie tworzenia EUWT, ponieważ na granicach Polski nie utworzono dotychczas żadnego ugrupowania, w którym członkiem jest euroregion. Wydaje się, że może to stanowić pewne utrudnienie również na początku funkcjonowania EUWT, zanim przetrzemy pewne szlaki. Rodzą się pytania: czy zatem utworzone Ugrupowanie będzie w stanie skutecznie i w pełni samodzielnie funkcjonować pod względem: organizacyjno-kadrowym, merytorycznym, finansowym? Czy przyniesie pośrednie korzyści dla jego założycieli, czyli Związku Euroregion „Tatry” i Stowarzyszenia Region „Tatry”? Jak będą układać się relacje i współpraca nowego podmiotu z władzami województwa małopolskiego, Krajów Preszowskiego i Żylińskiego oraz rządami obu krajów? Czy rzeczywiście dostępność do środków unijnych i ich absorpcja będą łatwiejsze? Czy władze polskie i słowackie wykażą wolę przekazania kompetencji w zakresie zarządzania funduszem mikroprojektów w nowym polsko-słowackim programie współpracy transgranicznej na lata 2014-2020? Te pytania towarzyszyły już pracom nad utworzeniem EUWT i wciąż pozostają otwarte, a z odpowiedzią na nie będziemy musieli się zmierzyć w najbliższej przyszłości.

- Życzę Pani zatem powodzenia w tej pionierskiej misji i dziękuję za rozmowę.

Stowarzyszenie Region „Tatry” z siedzibą w Kieżmarku zrzesza miasta i wsie położone na obszarze od Orawy przez Liptów, Spisz aż do Szarissza i działa na rzecz rozwoju słowacko-polskiej współpracy transgranicznej. Wspólnie z polskim Związkiem Euroregion „Tatry” już od 19 lat z dużymi sukcesami intensywnie wspiera współpracę pomiędzy samorządami lokalnymi pogranicza słowacko-polskiego. Teraz nadszedł czas na zmiany, na podniesienie tej współpracy na wyższy poziom w celu zwrócenia większej uwagi na problemy i potrzeby pogranicza.

W jaki sposób? Poprzez Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT), które jako ponadnarodowa organizacja może realizować wspólne transgraniczne działania i projekty w ramach jednego podmiotu prawnego. Zatem lepiej, szybciej i efektywniej. Obecnie istnieją dwa odrębne i niezależne stowarzyszenia – po polskiej i po słowackiej stronie – które w przypadku realizacji wspólnych działań muszą je przygotowywać i wykonywać oddzielnie, każda ze stron za siebie (administracja, rachunkowość, finansowanie, zarządzanie itp.). EUWT realizuje swoje przedsięwzięcia wspólnie, więc nie powiela tych samych działań, co pozwala zmniejszyć biurokrację przy realizacji transgranicznych projektów. Tym samym jakość współpracy jest podnoszona na wyższy poziom. Poprzez utworzenie EUWT TATRY dotychczasowy nieformalny Transgraniczny Związek Euroregion „Tatry” zostaje zastąpiony transgraniczną osobą prawną (podmiotem praw-

najbardziej właściwych rozwiązań dla naszego Euroregionu. Obie strony ostatecznie uzgodniły, że EUWT utworzy dwóch członków – Stowarzyszenie Region „Tatry” z siedzibą w Kieżmarku i Związek Euroregion „Tatry” z siedzibą w Nowym Targu. Rozdzielą oni pomiędzy siebie skład organów Ugrupowania. Decyzje podejmowane będą w drodze konsensusu tzn. wszystkie uzgodnienia wymagają jednomyślnej zgody obu członków. EUWT będzie miał siedzibę statutową w Nowym Targu, zatem będzie podlegał polskiemu prawu (zarówno podczas rejestracji, jak i działalności). To oznacza, że biuro dyrektora ugrupowania będzie znajdować się w Nowym Targu. Powodów takiej decyzji było kilka, zdecydował pragmatyzm (oraz fakt, że polsko-słowacki program współpracy

Postawiliśmy na swoim!

Podpisanie Konwencji, Nowy Targ, 14 sierpnia 2013 r.

nym), która może m.in. nabywać mienie, zawierać umowy, zatrudniać pracowników. Równocześnie powstaje podmiot, który powinien uzyskać nie tylko akceptację społeczną i ekspertów, ale zwłaszcza polityczną i stać się poważnym partnerem dla krajowych i europejskich organów i instytucji. Musimy sprawić, aby władze obu naszych krajów akceptowały EUWT TATRY jako swojego partnera przy rozstrzygnięciu wszystkich kwestii dotyczących współpracy transgranicznej. Dotychczas tak nie było i nie jest. EUWT jest pierwszą formacją, która umożliwia zrzeszenie się samorządów różnych państw członkowskich bez wcześniejszego podpisania międzynarodowej umowy ratyfikowanej przez narodowe parlamenty. Wystarczy formalna zgoda ministerstw poszczególnych krajów na utworzenie takiego ugrupowania. I to jest kolejna zasadnicza zmiana.

Już w 2009 roku Kongres Transgranicznego Związku Euroregion „Tatry” wyraził wolę utworzenia EUWT. Wspólny projekt pt. *Od Euroregionu „Tatry” do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej* realizowany w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczypospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013 pozwolił nam na przygotowanie się do tego zadania. Powołana została wspólna Komisja robocza, której ze strony słowackiej przewodniczył Stefan Bielak, Burmistrz Miasta Spiska Bela, a ze strony polskiej Bogusław Waksmundzki, Przewodniczący Rady Związku Euroregion „Tatry”. W ciągu blisko dwóch lat odbyły się liczne posiedzenia Komisji, która w rezultacie uzgodniła kwestie związane z utworzeniem EUWT TATRY i opracowała projekty Konwencji i Statutu Ugrupowania. Oba te dokumenty są wynikiem długich i niełatwych negocjacji oraz poszukiwania kompromisów pomiędzy słowacką i polską stroną. Aby zdobyć doświadczenie i niezbędną wiedzę członkowie Komisji przebywali na wizycie studyjnej w Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej w czasie warsztatów Open Days. EUWT można utworzyć nawet w kilka dni, jednak naszym celem było znalezienie

transgranicznej w nowej perspektywie 2014-2020 będzie zarządzania przez polskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, co pozwoli m.in. na lepszą komunikację).

Podczas prac nad utworzeniem EUWT spotykaliśmy się z brakiem doświadczeń w tym zakresie tak na Słowacji, jak i w Polsce, zwłaszcza ze strony kompetentnych organów państwa. Kolejnym bardzo ważnym problemem była i ciągle jest różnica pomiędzy ustawodawstwem obu krajów. Również niektóre zapisy rozporządzenia nr 1082/2006

Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej są dość niejednoznaczne. Przygotowywana właśnie w Brukseli nowelizacja tego rozporządzenia pozwoli doprecyzować, uprościć i usprawnić proces tworzenia, zatwierdzania i funkcjonowania EUWT. Aktualnie w Unii Europejskiej działa 37 EUWT, w tym 9 na granicy słowacko-węgierskiej, z których tylko 3 mają siedzibę statutową na Słowacji. Niedawno powstało także EUWT TRITIA na granicy polsko-słowacko-czeskiej.

Czego oczekujemy od EUWT? EUWT TATRY będzie się koncentrować na różnych dziedzinach współpracy transgranicznej (tak jak ma to miejsce obecnie w przypadku Euroregionu), czyli nie jest tworzone dla realizacji jednego konkretnego celu (projektu). Dzięki EUWT TATRY uzyskamy nowe narzędzie – nowy podmiot do realizacji na pograniczu dużych działań inwestycyjnych, jak również mikroprojektów w okresie programowania 2014-2020. Zakładamy, że EUWT będzie sięgać również po źródła finansowania spoza programów unijnych. EUWT TATRY pozwoli także skoordynować zapisy niektórych wspólnych transgranicznych strategii i koncepcji. Ja osobiście oczekuję, że poprzez EUWT uzyskamy większą akceptację ze strony władz obu naszych krajów w zakresie rozwiązywania kluczowych problemów na pograniczu tak, aby decyzje te były podejmowane z udziałem przedstawicieli danego obszaru, a nie w ministerstwach przy „zielonym stole”.

Na zakończenie trzeba jeszcze raz podkreślić, że utworzenie EUWT TATRY jest zasadniczą zmianą i postępnym, historycznym kamieniem milowym w słowacko-polskiej współpracy transgranicznej. Tylko od nas będzie zależeć, jak będziemy korzystać z tego narzędzia dla rozwoju wspólnego słowacko-polskiego Euroregionu TATRY.

Stefan Bielak

Przewodniczący Zgromadzenia EUWT TATRY (Słowacja)

